

Марія ПАНІНА,
вчитель початкових класів, заступник директора
з навчально-виховної роботи Новоолександрівської ЗОШ I–III ст.
Великобурлуцької районної ради Харківської обл.

Проектне навчання у початковій школі

Стаття репрезентує метод проектів на уроках та в позаурочний час у початковій школі. Вчитель має змогу виявити ключові компетентності, які формуються в учнів під час роботи над творчим дослідженням.

Ключові слова: *метод проектів, ключові компетентності, трудове навчання, декоративно-ужиткове мистецтво.*

Метод проектів виник у 20-х роках ХХ століття в США. Він і на сучасному етапі є популярним у навчальних закладах США, Англії, Німеччини, Нідерландів, України та Росії. Слід зауважити, що

на сьогодні не існує єдиної думки науковців щодо характеристики методу проектів як дидактичної категорії. Вчений Г.Селевко характеризує його як один із методів навчання, який передбачає сукупність навчально-пізнавальних прийомів, що сприяють вирішенню освітньої проблеми в результаті самостійної діяльності учнів з обов'язковою презентацією цих результатів. Є.Полат, В.Гузєєв вважають метод проектів педагогічною технологією, яка містить у собі сукупність дослідницьких, пошукових, проблемних методів, творчих за своєю суттю. Цін-

ний він тим, що можна застосувати раціональне поєднання теоретичних знань і можливостей його практичного застосування для розв'язання конкретних завдань. Основою його є:

- розвиток критичного мислення;
- формування пізнавальних навичок учнів;
- набуття умінь самостійно працювати з довідковою літературою, орієнтуватися в інформаційному просторі;
- практична значущість результатів своєї діяльності;
- результати творчої роботи повинні бути виконані, як правило, у вигляді комп'ютерної презентації, відеофільму, буклету, альбому, web-сторінки, публікації тощо.

Творчий проект

"Виготовлення декоративних прикрас"

Трудове навчання, 2 клас

Підручник "Трудове навчання" (автори: Сидоренко В. К., Котелянець Н. В.), 2 клас.

Метою предмета "Трудове навчання" у 2 класі є формування і розвиток в учнів предметно-перетворювальної компетентності. Адже вона дає учням змогу самостійно розв'язувати предметно практичні завдання та побутові проблеми. Однією із змістових ліній предмета є декоративно-ужиткове мистецтво.

Паспорт проекту

Відомості про автора проекту

ПІБ автора Паніна Марія Іванівна

Назва навчального закладу Новоолександрівська ЗОШ І–ІІІ ступенів

Тема навчального проекту Виготовлення декоративних прикрас.

Навчальний курс Трудове навчання.

Компетенції, що формує проект:

У галузі громадської діяльності: культурну, толерантну, тактовну.

У галузі соціально-трудова діяльності: працелюбну.

У галузі культури: всебічно обізнану.

В інформаційній сфері: дослідницьку, журналістську.

У побутовій сфері: економну, охайну.

Проблемне завдання проекту. Навчитися самостійно виготовляти предмети декоративно-ужиткового мистецтва, прикрашати ними інтер'єр класної кімнати та подарувати власні вироби дошкільнятам.

Самостійні дослідження учнів. Виявити таланти декоративно-ужиткового мистецтва у рідному селі, провести інтерв'ю.

Оформлення результатів проекту. Створення колективної творчої виставки "Своїми руками".

Стисла анотація проекту. Проект охоплює такі навчальні теми:

- "Людина і природа" ("Трудове навчання");

- геометричні фігури (прямокутник, квадрат, коло) ("Математика");

- читання віршів, творчість Т.Г.Шевченка ("Літературне читання");

- гімнастика для очей ("Основи здоров'я");

- слухання музики та виконання учнями пісень ("Музичне мистецтво");

- малювання витворів декоративно-ужиткового мистецтва ("Образотворче мистецтво");

- розповідь про історію виникнення і розвитку декоративно-ужиткового мистецтва ("Народознавство");

- створення віртуальної аплікації за програмою "Сходинки" ("Сходинки до інформатики").

Програмно-технічне забезпечення проекту:

Технічне оснащення: комп'ютери.

Програмне забезпечення: програма "Сходинки".

Матеріали на друкованій основі: підручники з трудового навчання, посібники з послідовності виготовлення декоративних прикрас.

Конспект уроку-проекту з трудового навчання у 2 класі

Тема уроку. **Виготовлення декоративних прикрас.**

Мета уроку. Закріпити вміння учнів виготовляти декоративні прикраси за допомогою аплікації, витинанки, пластиліну; удосконалити вміння учнів працювати з ІКТ, складати і вирізувати вироби з паперу симетричної форми; розвивати творчі здібності учнів, просторову уяву, формувати ціннісне ставлення до мистецтва; виховувати любов до народного мистецтва, спонукати до відновлення національних традицій, їх збереження та впровадження в життя, культуру праці, охайність.

Тип уроку. Урок перевірки та оцінки знань.

Міжпредметні зв'язки. Образотворче мистецтво, музичне мистецтво, основи здоров'я, математика, літературне читання, сходинки до інформатики.

Обладнання уроку: кольоровий папір, клей, ножиці, картон, баночки, обліплені пластиліном, пшениця, кукурудза, просо, ПК, тлумачний словник, підручник, виставки, програма "Сходинки до інформатики", мікрофон.

Девіз уроку: Землю красить сонце, а людину – праця. (*Народна творчість*).

Хід уроку

I. Організація класу.

– Зараз у нас урок трудового навчання. Перевірте, будь ласка, чи все необхідне є у вас на партах: клей, ножиці, кольоровий папір, картон, баночки, обліплені пластиліном, пшениця, кукурудза, просо, серветки.

II. Підготовка учнів до активного, свідомого засвоєння знань.

1. Робота з усною народною творчістю.

– Олексію, прочитай нам, будь ласка, девіз уроку. Як ви розумієте його зміст?

2. Створення позитивного настрою на роботу.

Вчителю.

У нас сьогодні справжнє свято.
Гостей зібралось багато.
Ану ж на мене подивіться
І веселенько усміхніться.
Краса врятує світ –
Завжди так говорили,
Тож на уроці йтиметься про все,
Що люди створили.

3. Міні-екскурсія "Декоративно-ужиткове мистецтво".

Слово вчителя-екскурсовода.

– Діти, сьогодні ви маєте чудову нагоду відвідати наш музей декоративно-ужиткового мистецтва. Я ваш екскурсовод. В музеї є виставки малюнків, художньої літератури, цікавих слів, і, звичайно ж, виставка декоративно-ужиткового мистецтва. Протягом уроку ми ознайомимося з кожною виставкою. Усі побутові предмети, які ви бачите перед собою, належать до декоративно-ужиткового мистецтва. В кожній сім'ї є оздоблені меблі, одяг, рушники, посуд, іграшки. Виготовляють такі чудові вироби талановиті митці: кравці, складуви, гончарі, різьбярі, вишивальники та інші. Найпоширенішим є гончарний посуд: миски, глечики. Одним із найдавніших видів гончарного мистецтва є мистецтво кераміки, тобто створення виробів із випаленої глини. І є просто іграшки, виготовлені зі спеціальної глини, яка є в природі. Ці чарівні іграшки подарували нам учні Катеринівського НВК. У кожному, навіть найменшому селі нашої країни, жили і славилися своїм мистецтвом майстри різьби по дереву. Цей вид мистецтва в пошані і сьогодні. Перед вами і кухонні дощечки, і шкатулки. Цікавою і художньо багатою є вишивка. Нею оздоблюють тканини. Перед вами є рушники, ікона, сорочка, серветки.

Чий це вишитий портрет красується перед вами? Так, це Т.Г.Шевченко. А хто такий Т.Г.Шевченко?

З прадавніх часів в Україні існує килимарство. Воно має давні традиції. Особливо цікавими є гуцульські килими. Подивіться, які вони різнокольорові та красиві. Що ви можете сказати мені про килими? Так, дійсно, в 1 класі ми з вами їх виготовляли. Ану, чи впізнаєте ви їх? Добре. А для чого нам потрібна виставка художньої літератури? (*Проблемне завдання*). Тут поряд виставка малюнків, які ви намалювали вдома.

Висновок. Отже, ми з вами коротко ознайомилися з видами декоративно-ужиткового мистецтва.

III. Повідомлення теми уроку.

1. Слово вчителя.

– А зараз пройдіть, будь ласка, до нашої творчої майстерні, де ми власноруч виготовлятимемо декоративні прикраси і створимо колективну виставку

робіт. Ними ж ми прикрасимо класну кімнату та подаруємо дошкільнятам. Перевіримо, чого ви навчилися протягом вивчення теми "Людина і природа". Але перш, ніж розпочати, згадаймо правила роботи з ножицями.

2. Інструктаж з ТБ під час роботи з ножицями.

IV. Перевірка знань.

1. Практична робота учнів.

1 група – "Декоратори". Презентують оздоблення декоративної вази.

– Вдома ви обліпили пластиліном скляні баночки, а на уроці ми оздоблюватимемо їх, щоб утворилися декоративні вази. Розпочинайте роботу.

– Погляньте, будь ласка, на виставку цікавих слів і скажіть, а що таке *ваза*? *Ваза* – посудина, що має найрізноманітніші форми і використовується для тримання квітів, фруктів, солодоців або як декоративна річ. (Учні оздоблюють вази і виставляють їх на стіл з назвою "Своїми руками". В ході роботи проводжу бесіду).

– Діти, про всі речі, які є у нас в музеї, складено багато пісень. А яку пісню ми вивчали на уроці музичного мистецтва про хлопців-умільців? ("Савка и Гришка", білоруська народна пісня). Тож давайте її заспіваємо. (Учні виконують пісню в ході роботи. Хто закінчив роботу, ставить вазу на стіл).

2 група – "Витинанка". Виготовляють серветки, мережки.

– Давайте звернемося до виставки цікавих слів. Що таке витинанки?

Витинанки – орнаментальні прикраси, ажурно витяті ножицями з паперу.

А зараз ви виготуєте серветки та мережки з кольорового паперу. Що ж таке *серветка*? Які серветки бувають за формою? (Круглі, прямокутні та квадратні). Тут же проводиться міжпредметний зв'язок з математикою про геометричні фігури, які учні вивчали кілька уроків назад.

– У кого вдома є серветки? Давайте послухаємо пісню Наталії Май "Мамина сорочка".

Прослуховування пісні Наталії Май "Мамина сорочка".

Фізкультхвилинка. Учні танцюють під музичний супровід.

– Яку пісню ми вивчали про дівчинку, яка вміла вишивати? ("Рушничок", виконують її в ході роботи).

3 група – "Майстри віртуальної аплікації". Створюють віртуальну аплікацію. Робота з ПК.

– Що означає слово аплікація? *Аплікація* – приклеювання на основне тло вирізаних частин якогось малюнка. Вона буває: предметною, сюжетною, декоративною. Ми зараз виконаємо віртуальну аплікацію. Це така аплікація, яку ви не можете потримати руками, а створите її лише на комп'ютері, використовуючи програму "Сходинки". Будь ласка,

займіть свої місця, натисніть пробіл на клавіатурі, виберіть завдання "Як поводитися з комп'ютером" і повторимо правила безпечної поведінки під час роботи з комп'ютером.

Повторення правил при користуванні ПК.

Закрийте це завдання і відкрийте завдання "Розібрані малюнки". Оберіть кожен собі малюнок і розпочинайте працювати. Хто виконає роботу, зразу ж мені повідомляє. Працюємо 5 хвилин.

Ф і з к у л ь т х в и л и н к а. Учні виконують вправи для очей, які вивчали на уроці з основ здоров'я.

4 група – "Творці чарівних квітів". **Виготовляють квіти із паперових серветок.**

– А зараз ви продемонструєте, як умієте виготовляти квіти із паперових серветок. Ми їх наклеювали на кольоровий картон, а зараз створимо композицію "Квіти у вазоні".

Послідовність виконання роботи (згадують).

5 група – "Журналісти". **Презентують результати пошукової роботи.**

Наша група проводила журналістське розслідування "Народні умільці мого села". Слід зазначити, що на території нашої сільської ради ми виявили понад 25 народних умільців із 305 місцевих мешканців. В.І.Панін захоплюється плетінням із лози корзин, кошиків. Л.І.Бражник, В.І.Бабак, А.М.Байбак – вишивальниці. Їхні вишиті картини були представлені під час проведення Дня села. О.В.Троценко виготовляє з металу обладнання давніх лицарів – кольчуги, мечі. О.М.Манза вишиває рушники. Ю.В.Кисіль, С.В.Ковалик, Т.М.Коваленко, сім'я О.В.Коваленка, А.І.Кизим, М.Ф.Ковач люб'язно представили вироби з бісеру. Ю.В.Кисіль, Л.С.Корнейко займаються в'язанням гачком одягу та різноманітних прикрас, дитячих іграшок. М.І.Паніна, Т.М.Тертична, С.В.Маренич, К.М.Маренич, А.В.Пасека вишивають ікони і картини бісером та муліне. П.А.Маренич в'яже віники та мітли. О.О.Шуляченко захоплюється керамікою. А.Г.Волков та В.М.Кандупа створюють вироби зі шкіри. Ю.М.Волкова шие одяг зі шкіри: шапки, кожухи, пальта. Л.І.Корнейко, Л.Д.Кизим, М.І.Паніна, Л.Д.Фисун, С.М.Троценко, Р.М.Бражник, Л.О.Селевко випікають смачні пиріжки, пироги, торти та хліб. М.І.Паніна – місцевий перукар-самоучка. В.І.Панін підшиває та ремонтує взуття.

Як бачимо, наші односельці дуже талановиті умільці, справжні майстри своєї справи.

2. Прибирання робочих місць.

V. Підсумок уроку.

1. Виставка робіт.

– Чия робота вам найбільше сподобалася? Виберіть ті роботи, які ви хочете подарувати маленьким дошкільнятам.

2. Вербальне оцінювання робіт.

3. Проблемне запитання.

– Діти, у нас на виставці декоративно-ужиткового мистецтва є підсвічник зі свічкою. Хто мені нагадає, яка акція проходила в школі 23 листопада? ("Запали свічку").

4. "Мікрофон". "Найбільше на уроці мені сподобалося..."

5. Виразне читання учнями віршів.

1-й учень.

Немов відтворення серпанку,
З паперу вирізані всі,
Ось перед вами витинанки —
Зразки чудової краси!

2-й учень.

А ці вази чарівні,
Мов красуні розписні
Будуть клас наш прикрашати
І красою чарувати.

3-й учень.

А вазон із квітами,
Квітами тендітними,
Наче шепче він мені,
Став туди, де промені.

4-й учень.

Наш урок минув немарно,
Працювали дружно всі.
Подивіться, як же вправно
Зроблені прикраси ці.

VI. Домашнє завдання.

– На наступний урок взяти лінійку, прості олівці, ножиці і картон.

– На цьому наш урок закінчено, до побачення.

Л і т е р а т у р а

1. *Безпалько В. П.* Основы теории педагогических систем / В. П. Безпалько. – Воронеж: Воронежский ун-т, 1977. – 240 с.

2. *Веселова В. Г., Матяш Н. В.* Проектная деятельность будущего учителя: Проблемы профессионального становления / В. Г. Веселова, Н. В. Матяш. – Брянск: БГУ, 2002. – С. 9.

3. *Голуб Н.* Інтерактивні методи у навчанні риторики майбутніх учителів / Ніна Голуб // Українська мова і література в школі, № 2 (73). – 2009 р.

4. *Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: метод. посібник / авт.-уклад.: О.І.Пометун, Л.В.Пироженко.* – К.: А.П.Н. – 136 с.

5. *Онопрієнко О. В.* Проектна діяльність в освіті. Онопрієнко Оксана Володимирівна // Директор школи, № 47 (623) грудень, 2010 р.

6. *Проектне навчання на уроках української мови та літератури. Учитель року / укл. Є. І. Науменко, О. М. Чхайло.* – Х.: Вид. група "Основа", 2008. – 122 с.

7. *Селевко В. Г.* Современные образовательные технологии: учеб. пособие [для пед. вузов и институтов повышения квалификации] / Селевко Герман Константинович. – М.: Народное образование, 1998. – 256 с.

8. *Симоненко В. Д.* Современные педагогические технологии: учеб. пособие / В. Д.Симоненко, Н. В. Фомин. – Брянск: Издательство БГПУ, 2001. – 395 с.

9. *Управління проектами в закладах освіти: Наук.-метод. посіб. / За ред. Л. А. Онишук та ін.* – К.: Фонд юрнауки АПС, 2007. – 250 с.